

Kort informationsrapport om tallbeckoljeutsläppet

31 oktober 2018

Utsläpp Tallbeckolja

Utsläpp från Stora Enso 31 oktober 2018

Bakgrund

Under torsdagseftermiddagen den 1 november 2018 förmedlade massmedia nyheten om att oljeutsläpp vid Stora Ensos anläggning i Skutskär, inträffat. I inledningsskedet trodde Stora Enso att det kunde röra sig om en kubikmeter. Under helgen reviderades siffran till 7-10 kubikmeter som läckt ut.

Inledande åtgärd var att skapa en barriär i Skutskärs hamn syftande till att hålla kvar all utläckt olja i hamnen. Så småningom upptäcktes dock att en hel del olja fanns utanför barriären.

Grundförutsättningar vid insatser

Ute på öppet (statligt) vatten bedrivs statlig räddningstjänst av Kustbevakningen (Kbv).

I strandnära områden blir det kommunal räddningstjänst som bedrivs av Gästrike räddningstjänst.

När oljan når strandlinjen upphör räddningstjänst och det blir istället en saneringsinsats, som är en kommunal angelägenhet.

I hamnbassängområde kan räddningstjänst avslutas när situationen är under kontroll och då övergår ansvar till ägare/verksamhetsutövare.

Oljan

Inledningsvis rådde lite oklarheter vad det var för olja, eller rättare uttryckt – oklarhet kring vad oljan skulle kallas. Vid ett samordningsmöte fastställdes att namnet skulle vara tallbecksolja. Tallbecksoljan är ett derivat av tallolja och är alltså inte en petroleumolja. Tallbecksoljan har ur ett hälsoperspektiv en mildare påverkan än petroleumoljor, men kontakt ska undvikas. Oljan har lite olika egenskaper beroende på temperatur. Under rådande väderomständigheter torde oljan vara ihopklumpad och är mycket kletig att ha att göra med.

Från KBV-rapport

Denna bild är tagen in mot Svartstensholmen och var den enda talloljeklumpen vi kunde hitta där.

Gävle kommun varseblivs

Under kvällen 1 november informerar inre befäl hos Gästrike räddningstjänst, att olja har upptäckts utanför begränsningslinjerna i Skutskärs hamn. Det finns påtaglig risk att oljan träffar strandområden inom Gävle kommun.

Telefonmöten vidtar mellan chefen SBG, inre befäl och säkerhetschef. I syfte att tidigt kunna skapa förutsättningar för samverkan och samordning, inom- och utom kommunkoncernen, kallas ett antal aktörer till ett kommunkoncernsmöte, fredag (2/11) morgon.

Aktörer

Utsläppet av tallbeckolja skapar en intressant och komplex samverkans- och samordningssituation. Ett företag som ursprung för utsläppet, två kommuner i varsina län, två länsstyrelser, (bara) ett räddningstjänstförbund (för kommunala räddningstjänsten), Kustbevakningen (statlig räddningstjänst) samt ett antal presumtiva fastighetsägare. En fastighetsägare som kan nämnas i särskild ordning är Naturvårdsverket, som äger naturreservatet Orarna, där Länsstyrelsen är förvaltare. Till detta kommer också försäkringsbolag och restvärdesräddning.

Hantering

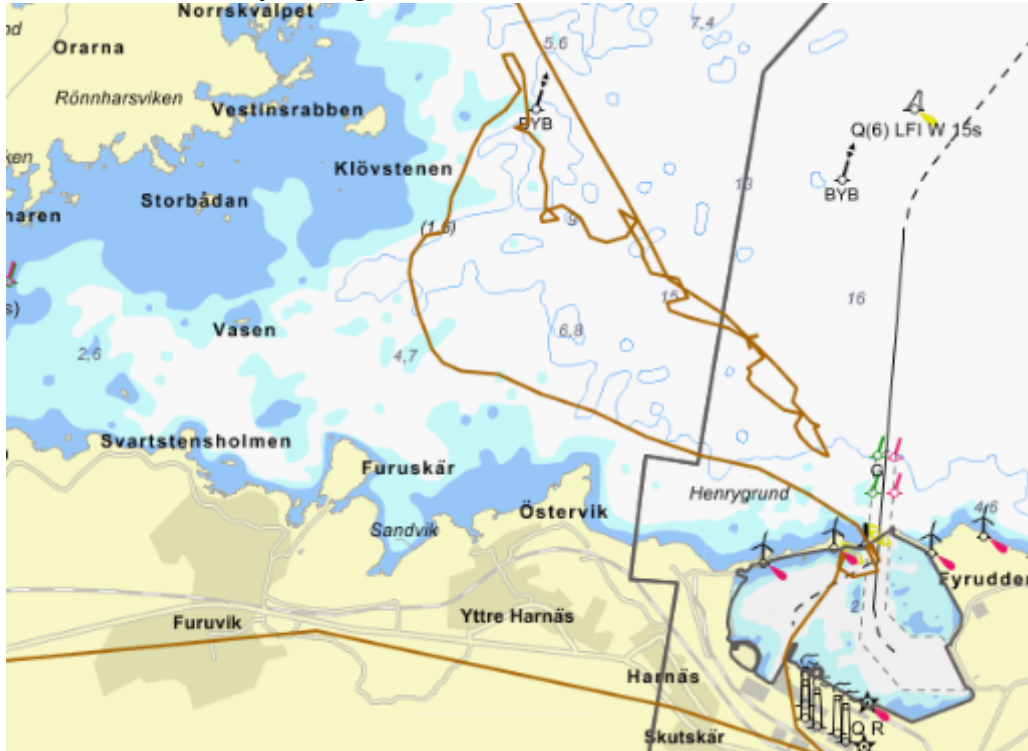
Gävle kommun startade upp samverkansmöten för kommunkoncernen (m.fl. inbjudna under resten av hanteringen) fredag morgon. Länsstyrelserna i Uppsala och Gävleborgs län pratade ihop sig om vem som skulle ta samordningsansvaret för den större mångaktörsskaran, där länsstyrelsen i Uppsala fick ledartröjan. Samverkansmötena av dubbellänskaraktär inleddes vid lunchtid på fredagen.

För Gävle kommuns del blev fokus tidigt att inhämta information om var oljan finns, organisera för oljesanering och sörja för en bra kommunikationsinsats.

Informationsinhämtning

Saneringsinsatser förutsätter att vi vet var det finns uppsköld tallbecksolja, så informationsinhämtning är vitalt. Fram till lördagsmorgonen så var de främsta informationskällorna Kustbevakningen och Gästrikre räddningstjänst, som bägge var ute med båtar samt att Kustbevakningen även kallade in flyg. Gästrikre räddningstjänst använde också drönare.

Karta visandes Kbv:s oljesökning 1/11.

Från och med lördagen kompletteras båt- och flyginformation med fotpatrull och genom att ta hjälp av allmänheten, där allmänheten på t.ex. gavle.se, uppmanas att rapportera in oljeangripna stränder.

Från gavle.se

Anmäl misstänkt oljespill till oss!

2 november, 2018

Sanering

Gävle kommun har en oljeskyddsplan där roller, ansvar och organisation avhandlas.

För att formera sig för eventualiteter kring sanering, fanns ett flertal tjänstemän i tjänst. En tillfällig stabsorganisation skapades med SBG och KLK/säk i ett tillfälligt stabsrum. Fler funktioner fanns på andra platser för att lösa uppgifter med bäring på oljeutsläppssituationen.

Under lördagen fördes en dialog med Stora Enso om designen av saneringsinsatsen. Designen stadfästes genom att Stora Enso, Älvkarleby kommun och expertkonsulten Sweco deltog i Gävle kommuns samordningsmöte. Överenskommelsen går ut på att saneringsfirman Östhammars Skadeservice ställs till kommunernas förfogande. Kommunerna identifierar saneringsbehoven och avropar saneringsfirman för saneringsgenomförande. Kostnaden tar Stora Enso/försäkringsbolaget. Även expertkonsult från Sweco finns för avrop för Gävle kommuns räkning.

Under måndagen (5/11) träffades kommunrepresentanter, Länsstyrelse (tillsynsansvarig myndighet för verksamhetsdelen), Sweco, restvärdesledare och Stora Enso för att skapa samsyn kring hur sanering ska gå till och vad begreppet *tillräckligt bra* innebär i saneringssammanhanget.

Kommunikation

Gävle kommun tog ledartröjan avseende samordna kommunikationsinsatserna. Ledighetssituationer medförde att KLK/Kommunikation var vid rodret under allhelgonahelgen och på måndagen (5/11) övertogs kommunikationen av SBG. Kommunikationen syftade till att proaktivt förse allmänhet och media med situationsbeskrivning, vad som görs, om önskvärt beteende i oljemiljö och om möjligheterna att rapportera in upptäckt av drabbade stränder.

Informativa planscher har satts upp vid potentiella oljepåslagsstränder.

Framåtperspektiv

Saneringsinsatsen fortsätter. Gävle kommun identifierar saneringsbehov inom kommunens ansvarsområde och avropar Östhammars skadeservice för sanering. SBG sammanställer i särskild ordning kostnader kopplade till händelsen och kommer att söka ersättning för dessa kostnader.

Saneringsinsatsen kan ta lång tid, bl.a. beroende på lite nyckfullt uppträdande av tallbecksoljan. Klumparna är svåra att upptäcka och kan ligga i (och under) vattnet ett tag innan naturens krafter skjutsar oljan i land. Vi har redan erfarit att sanerat avsnitt har fått påslag igen. Som tidsjämförelse så inträffade Arizona Chemicals-läckan i Söderhamn vid jultid 2011. Hösten 2015 började man förbereda saneringsavslut. Dock handlade Arizona-händelsen om 800 kubikmeter, alltså förmodligen 80 gånger mer än Stora Enso-utsläppet.

Polisanmälan är upprättad och rättsvårdande myndigheter utreder händelsen som miljöbrott.

Kända oljepåslag, Gävle kommun, 181112
Kända oljepåslag markerat med rött i kartan.

